

0 BD

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
22 juli 2013

Uw kenmerk

Contactpersoon

Onderwerp
Advies op het concept-wetsvoorstel computercriminaliteit III

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 2 mei 2013, met kenmerk , heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel computercriminaliteit III. Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en is vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

1. Strekking wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel strekt, blijkens de Memorie van Toelichting, tot verbetering en versterking van het juridisch instrumentarium voor de opsporing en vervolging van computercriminaliteit. Voorgesteld wordt om een nieuwe bevoegdheid voor bepaalde opsporingsambtenaren te creëren om een geautomatiseerd werk, dat in gebruik is bij een verdachte, op afstand heimelijk binnen te dringen, met het oog op bepaalde doelen op het gebied van opsporing van ernstige strafbare feiten. Tevens wordt voorgesteld om de regeling van de bevoegdheid van de officier van justitie om, met machtiging van de rechter-commissaris om te bevelen dat gegevens op internet toegankelijk worden gemaakt, aan te passen. Voorts wordt voorgesteld een afzonderlijke wettelijke bevoegdheid te creëren tot het geven van een bevel aan een verdachte tot het toegankelijk maken van versleutelde elektronische gegevens. Tenslotte wordt voorgesteld het wederrechtelijk overnemen van gegevens en het voorhanden hebben of bekend maken van door misdrijf verkregen gegevens strafbaar te stellen en zijn in het wetsvoorstel enkele wijzigingen van meer technische aard opgenomen.

2. Advisering

2.1 Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer

De voortschrijdende technologische ontwikkelingen en de daarmee samenhangende ontwikkeling in de mogelijke vormen van criminaliteit maken dat de reeds bestaande bevoegdheden van politie en justitie soms tekort schieten. De inzet van in het wetsvoorstel voorgestelde opsporingsbevoegdheden kunnen een vergaande inbreuk op de grondrechten van burgers tot gevolg hebben. Met de minister, gelet op de memorie van toelichting, is de NVvR van mening dat een dergelijke inbreuk zo beperkt mogelijk moet worden gehouden.

07/24/2013 09:12 004

De voorgestelde eis van een schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris, voorafgaand aan de toepassing van de opsporingsbevoegdheden, vormt volgens de NVvR een voldoende waarborg voor zorgvuldig gebruik van de ingrijpende bevoegdheden. Overigens voorziet de NVvR op termijn een behoefte aan op het gebied van ICT meer gespecialiseerde rechters-commissarissen, vanwege eerder genoemde voortschrijdende technologische ontwikkelingen en mogelijke toename van de werklust.

2.2 De strafuitsluitingsgrond

In het huidige artikel 54a van het Wetboek van Strafrecht (hierna: Sr) is opgenomen dat een tussenpersoon niet strafbaar is als hij gegevens van een derde die op onder zijn beheer staande servers staan na een daartoe strekkend bevel van de officier van justitie en de rechter-commissaris verwijdert of ontoegankelijk maakt. De bevoegdheid tot het geven van dat bevel was niet in de wet geregeld, waardoor een leemte ontstond. Door het voorgestelde artikel 125p van het Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv), en de verwijzing hiernaar in artikel 54a Sr wordt deze leemte opgevuld.

De NVvR vraagt zich echter af of de voorgestelde mogelijkheid in artikel 125p Sv voldoende slagvaardig is. Doordat digitale informatie online beschikbaar is, wordt snelle verspreiding van gegevens mogelijk gemaakt. De mogelijkheid van slagvaardig optreden is in dergelijke gevallen daardoor van evident belang. Het afwachten van een schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris kan dan teveel tijd kosten. De NVvR is derhalve van mening dat het mondeling geven van een bevel en machtiging, of het mondeling geven van een voorlopig bevel mogelijk moet zijn. De NVvR verzoekt de minister deze mogelijkheid op te nemen in de wet.

2.3 Definitie van het begrip 'geautomatiseerd werk'

Het voorgestelde artikel 80sexies van het Wetboek van Strafrecht geeft een definitie van het begrip geautomatiseerd werk. Uit de jurisprudentie blijkt dat er twijfel mogelijk is over de vraag of bijvoorbeeld een router kan worden aangemerkt als een geautomatiseerd werk, vanwege het feit dat een router wel gegevens kan verwerken en doorgeven, maar niet opslaan. Ook kan er sprake zijn van een apparaat dat wel gegevens kan verwerken en opslaan, maar niet kan doorgeven. De in het genoemde artikel gegeven definitie geeft een antwoord op in de praktijk levende vragen en is, volgens de NVvR, daardoor een waardevolle toevoeging aan de wet.

Voorgesteld artikel 80sexies van het Wetboek van Strafvordering is ook van belang voor de toepassing van voorgesteld artikel 125ja van het Wetboek van Strafvordering, omdat het in veel gevallen nodig zal blijken om via een router andere geautomatiseerde werken te benaderen.

2.4 Binnendringen in een geautomatiseerd werk

Het voorgestelde artikel 125ja Sv maakt het binnendringen in geautomatiseerde werken in het kader van de opsporing mogelijk. De introductie van dit artikel komt, blijkens de memorie van toelichting, voort uit in de praktijk gesignaleerde knelpunten, zoals de versleuteling van elektronische gegevens, het gebruik van botnets, draadloze netwerken en de opslag van gegevens in de cloud. De NVvR onderschrijft, zoals hierboven beschreven, de keuze van de minister voor een voorafgaande rechterlijke toetsing bij de inzet van de opsporingsbevoegdheid tot het binnendringen van een geautomatiseerd werk. Ter zake van deze opsporingsbevoegdheid voorziet de NVvR wel een ondermijning van de effectiviteit door de werking van de nationale soevereiniteit van andere betrokken staten, wanneer de onderzochte computercriminaliteit de landsgrenzen overschrijdt. In het Cybercrime Verdrag van de Raad van Europa is in artikel 32 met betrekking tot grensoverschrijdende toegang bepaald dat het gaat om 'stored data'. Nu een geautomatiseerd werk ook een apparaat kan betreffen dat gegevens niet opslaat, maar overdraagt, is op grond van dit verdrag grensoverschrijdend binnendringen in een geautomatiseerd werk niet in alle gevallen mogelijk. De toepasselijkheid van artikel 125ja Sv wordt hierdoor op dit punt beperkt. De NVvR verzoekt de minister hieraan aandacht te besteden in de memorie van toelichting.

2.5 Het decryptiebevel

Voorgesteld artikel 125k Sv biedt de mogelijkheid tot het geven van een decryptiebevel aan de verdachte, wanneer sprake is van de verdenking van een terroristisch misdrijf of kinderpornografie. De NVvR is van mening dat, gelet op de vergaande inbreuk op de privacy van de betrokkenen, de toepassing van deze bevoegdheid moet worden beperkt tot de ernstigste categorie misdrijven. Denkbaar is ook misdrijven als (dreigende) levensdelicten en gijzeling of ontvoering onder de werking van de bepaling te brengen. De enkele koppeling van de bevoegdheid aan de hiervoor genoemde delicten kinderpornografie en terroristische misdrijven leidt volgens de NVvR tot mogelijk disproportionele inzet van de bevoegdheid, als de specifieke omstandigheden waarin de bevoegdheid mag worden gebruikt niet zijn vastgesteld. Het geven van een decryptiebevel wanneer sprake is van het bezit van kinderporno (van bijvoorbeeld een relatief gering aantal gedateerde afbeeldingen), zonder dat sprake is van vervaardigen of verspreiden hiervan, is naar de mening van de NVvR een voorbeeld van een disproportionele toepassing van de bevoegdheid in relatie tot het strafbare feit. De NVvR verzoekt de minister in het wetsvoorstel hieraan nader aandacht te besteden.

De NVvR verwacht dat de inzet van de bevoegdheid niet per sé effectief zal zijn. Het niet voldoen aan het bevel kan op grond van voorgesteld artikel 184b Sr leiden tot het eventueel bestraffen met gevangenisstraf, maar dat heeft niet noodzakelijkerwijze tot gevolg dat de verdachte daardoor wel overgaat tot het geven van toegang. De betrokken verdachte kan er immers voor kiezen - alle gevolgen en omstandigheden afwegende - voor het risico van een veroordeling op grond van artikel 184b Sr in plaats van gehoor te geven aan het bevel.

2.6 Diefstal en heling van gegevens

In het voorgesteld artikel 138c Sr is strafbaar gesteld degene die opzettelijk en wederrechtelijk niet-openbare gegevens die zijn opgeslagen door middel van een geautomatiseerd werk, voor zichzelf of voor een ander overneemt. De NVvR is van mening dat rangschikking van dit artikel, dat het onrechtmatig kopiëren strafbaar stelt, onder 'heling' misleidend is. De in artikel 138c Sr strafbaar gestelde handeling is immers vergelijkbaar met stelen, zonder dat de gegevens worden meegenomen, maar waarbij wel misbruik wordt gemaakt van de inhoud. De NVvR vraagt zich af waarom ter zake van deze strafbepaling geen aansluiting is gezocht bij de strafbepaling uit artikel 310 Sr. Daarnaast kan de strafbare handeling die valt onder artikel 138c Sr ingrijpende zaken, met een grote maatschappelijke impact betreffen, zoals bedrijfsspionage. Gelet hierop is de NVvR van mening dat de strafbedreiging van ten hoogste één jaar laag is. De NVvR verzoekt de minister hieraan aandacht te besteden in het wetsvoorstel.

Ter zake van de in voorgesteld artikel 139f Sr strafbaar gestelde handeling is de NVvR van mening dat hierbij aansluiting had kunnen worden gezocht bij de artikelen 416 Sr e.v., te weten heling. De NVvR vraagt zich af wat de toegevoegde waarde is van dit voorgestelde artikel en verzoekt de minister dit te verduidelijken in de memorie van toelichting.

2.7 Overige opmerkingen

Met betrekking tot voorgesteld artikel 139e Sr is de NVvR van mening dat de strafbaarstelling van het heimelijk vervaardigen van afbeeldingen te ruim is geformuleerd. Zeker in het huidige tijdperk van smartphones en tablets met opnamemogelijkheid voorziet de NVvR een problematische handhaving van dit artikel.

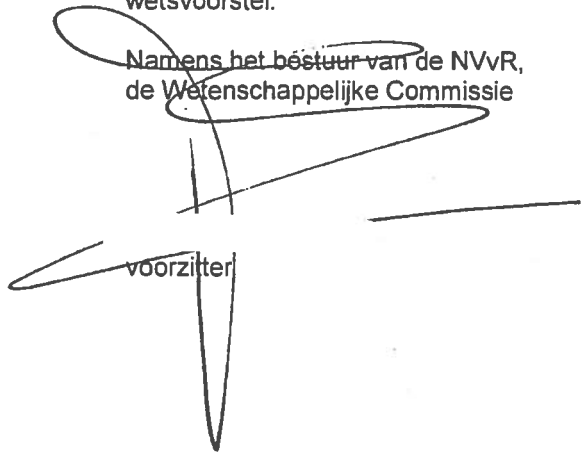
Ter zake van de voorgestelde wijzigingen van artikel 552a Sr vindt de NVvR dat het artikel door deze wijzigingen aan overzichtelijkheid inboet.

07/24/2013 09:12 006

De NVvR verzoekt de minister aan beide bovenstaande punten aandacht te besteden in het wetsvoorstel.

Namens het bestuur van de NVvR,
de Wetenschappelijke Commissie

voorzitter

